

begraafplaats op Muiderberg aangekocht.

Men houde daarbij wel in 't oog, dat de kosten van het vervoer van een lijk in die dagen zeer aanzienlijk waren en dat bovendien aan alle kerken welke men voorbijtrok voor ieder lijk een zekere bijdrage ten behoeve dezer kerken moest betaald worden. De Hoogduitsche Joden moesten herhaaldelijk bij de stedelijke regeering om verlof vragen voor het bouwen van een groote synagoge. 't Was niet voor 1656, dat dit verlof werd geschonken en niet voor 1670 dat de grond werd verkregen.

In 1671 werd de Hoogduitsche gemeente de tegenwoordige „Groote Synagoge” te Amsterdam ingewijd. Deze kostte van bouwen f33,000, ongeveer gelijk te stellen met een ton in onze dagen. Nu is 't waar, dat deze bouw mogelijk werd door leening en door verkoop van de zitplaatsen in de Synagoge, maar ook voor den bouw van de tegenwoordige Portugeesche Synagoge, welke in 1675 is ingewijd, werd volstrekt niet het geheele kapitaal door de gemeenteleden renteloos verstrekt, maar moest wel degelijk ook van niet-Joden tegen 4% geleend worden.

Korten tijd na de nederzetting der Hoogduitsche Joden, kwamen een nieuwe nederzetting het getal der Joden in Amsterdam vermeerderen.

In 1648 begonnen in Polen de bloedige Jodenvervolgingen onder aanvoering van Chmel. Reeds toen, maar vooral tijdens de bloedige slachtingen in de jaren 1654-55 door de Kozakken aangericht, gingen eenige schepen met 300 Joodsche vluchtelingen van uit Memel naar Holland, liepen te Texel binnen, en stevenden van daar naar Amsterdam, dat ook nu weder haar veste opende om deze vluchtelingen op te nemen. Zij werden niet alleen door hun geloofsgenooten maar ook door de Christen bevolking met groote barmhartigheid ontvangen. Door de jongelingschap der Port.Joden werd een vereeniging opgericht met den fraai gekozen naam „Zee Sjaar ha-Sjamajiem” =

„hier is de stad des Hemels.” Doel dezer vereeniging was den armen geloofsbroeders onder deze Polen huisvesting en steun te verschaffen. Een deel der nieuw aangekomenen werd naar Frankfort gezonden.

Het is beslist in strijd met de feiten om deze Polen als een troep „Schnorrers” voor te stellen. Hermann Sternberg schrijft in zijne *Geschiede der Juden in Polen* o. m.: Den rijkdom welken de Poolsche Joden in de 16de eeuw bezaten wekte den nijd en ijverzucht hunner Christen medeburgers in niet geringe mate op. In Polen waren handel en nijverheid in handen der Joden. In 1540 waren in Polen slechts 500 Christen-groothandelaren, daarentegen 3200 Joodsche; en niet minder dan 9600 waren goud- en zilversmeden, fabrikanten enz.

Reeds zeer spoedig na hun komst in Amsterdam bouwden deze Polen een Synagoge op Vlooyenburg. In 1660 kochten zij reeds een eigen begraafplaats op Muiderberg vlak naast de begraafplaats der Hoogduitsche Joden.

Toen in 1673 op last van de stedelijke regeering de Poolsche gemeente zich met de Hoogduitsche gemeente moest vereenigen werden ook de beide begraafplaatsen bijelkaar getrokken.

Op drie December 1661 was het verbod uitgevaardigd: „Joden mogen niet met goud of zilver 't zij materiaal of geld langs de huizen loopen nog in 't heimelijk opkopen of verhandelen of worden daarover bij de officiers in tien ducaten, de tweede reize dubbeld.” Door deze verordening werden voornamelijk de Poolsche Joden getroffen waaronder zich, zooals we zooeven vernomen hebben, vele goud- en zilversmeden bevonden.

De nijveren onder de Joden werden wel gedwongen zich op den kleinhandel toetelleggen. Gelukkig kwam de algemeene welvaart ook den kleinhandel ten goede en vonden de Joden op de markt gelegenheid om in hun onderhoud te voorzien.

(Wordt vervolgd).